

**Økonomi- og indenrigsminister Simon Emil
Ammitzbøll-Billes talepapir**

Anledning	Fælles samråd FIU-EUU om europæisk semester (FIU samrådsspørgsmål W, EUU samrådsspørgsmål F)
Dato / tid	11. marts 2019 kl. 10.00.
Talens varighed	Ca. 10 minutter.
Sted	2-133

Det talte ord gælder

Indledning

- Jeg vil først sige lidt om konjunktursituationen og udsigterne for dansk økonomi i de kommende år. I den forbindelse vil jeg komme ind på betydningen af reformer for fortsat fremgang og de risici, som dansk økonomi står over for.
- Vi arbejder stadig med talgrundlaget til *Konvergensprogrammet*, men det overordnede billede af dansk økonomi er solidt.
- Herefter vil jeg sige noget mere detaljeret om vores reformindsats. Den bliver beskrevet mere indgående i *Det Nationale Reformprogram*.

Konjunktursituationen

Højkonjunktur og grundlag for fortsat fremgang

- Først om konjunktursituationen: Dansk økonomi er inde i en højkonjunktur. Der har været solid vækst de seneste år, og BNP er i gennemsnit vokset med 2 pct. om året i 2015-2018. Vi skal tilbage til 2004-2006 for at finde en periode med højere vækst.
- De seneste nationalregnskabstal viser, at BNP voksede med 0,7 pct. i 4. kvartal 2018, så vi kom ganske fint ud af 2018. Og indikatorer peger på, at fremgangen i dansk økonomi er fortsat ind i 2019. Ledigheden faldt i januar til det laveste niveau siden

februar 2009 – vi skal ti år tilbage for at finde en lavere ledighed.

- Der er gode muligheder for flere år med solid vækst. Det skyldes især en voksende arbejdsstyrke, som betyder, at beskæftigelsen kan fortsætte med at vokse.
- Flere end 225.000 personer er kommet i job siden starten af 2013, hvor udviklingen på arbejdsmarkedet vendte. Alene de sidste to år er beskæftigelsen steget med næsten 100.000.
- Den gode udvikling på arbejdsmarkedet betyder, at der allerede nu er skabt lige så mange job som under hele opsvinget i sidste årti. Og med en fortsat stigende beskæftigelse er der udsigt til, at jobskabelsen under det nuværende opsving bliver historisk høj.
- Fremgangen i beskæftigelsen har gennem stigende indkomster skabt grundlaget for et selv bærende opsving, hvor det private forbrug og investeringer er drivende kræfter bag BNP-væksten.
- Husholdningerne har efter finanskrisen været forholdsvis forsigtige med at øge deres forbrug og sparer stadig i høj grad op eller nedbringer gæld. Alligevel er det private forbrug nået op på det højeste niveau nogensinde.
- Virksomhederne investerer igen. Det giver en større produktionskapacitet. Det gavner også produktiviteten, der blandt andet på den baggrund kan forventes at stige hurtigere

end i de seneste år, hvor produktivitetsvæksten har været beskednen.

Reformer modvirker et stigende kapacitetspres

- Reformdagsordenen er lidt i modvind for tiden. Men lad mig minde om, at uden reformerne, havde vi ikke haft den fremgang vi har set. Og vi ville ikke få den fremgang, vi har udsigt til i de kommende år.
- Reformer bidrager til, at beskæftigelsen fortsat kan stige. Pensionsalderen bliver gradvist forhøjet fra aktuelt 65 år til 67 år i 2022, og efterlønsalderen er løbende blevet forhøjet siden 1. januar 2014 og vil være 64 år i 2023.
- Vi har allerede set, at flere vælger at blive længere på arbejdsmarkedet. Vi forventer, at den senere tilbagetrækningsalder samt andre reformer vil øge den strukturelle beskæftigelse med godt 17.000 personer om året frem mod 2020.
- Vi vurderer samtidig, at den faktiske beskæftigelse – trods reformerne – fortsat vil vokse hurtigere end den strukturelle beskæftigelse i de kommende år. Det trækker i retning af et større pres på arbejdsmarkedet. Ledigheden ligger i forvejen lidt under det strukturelle niveau, og en betydelig del af virksomhederne melder om mangel på arbejdskraft.
- Men situationen er ikke den samme som i 2006-2007, hvor arbejdsmarkedet blev stærkt overophedet, blandt andet med

lønstigninger, der gik alvorligt ud over konkurrenceevnen, og boligprisstigninger på himmelflugt.

- Vi ser i det igangværende opsving ikke væsentlige tegn på opbygning af ubalancer, fx uholdbar låntagning blandt virksomheder og husholdninger. Det skyldes også i et vist omfang reformer.

Risici knytter sig især til udviklingen i udlandet

- Dansk økonomi er grundlæggende sund og står derfor som udgangspunkt stærkt.
- Men vi kan også konstatere, at negative risici er begyndt at materialisere sig.
- De knytter sig især til udviklingen i udlandet. Opsvinget i euroområdet synes at have mistet styrke, blandt andet som følge af opbremsningen i Tyskland.
- Samtidig har protektionistiske handelstiltag allerede ført til en vis afdæmpning i den globale økonomi. USA og Kina gør tilsyneladende fremskridt i forhandlingerne om en handelsaftale, men det er ikke givet, hvad en aftale vil betyde for Europa, og nye protektionistiske tiltag kan ikke udelukkes.
- Den helt store risiko er imidlertid et eventuelt hårdt Brexit, hvor Storbritannien træder ud af EU uden aftale. Tiden går, og jo tættere vi kommer på deadline for en aftale [29. marts], jo større er risikoen for et hårdt Brexit. Det vil have betydelige

økonomiske konsekvenser for både Storbritannien og vigtige samhandelspartnere, herunder Danmark. Vi følger situationen tæt og vil indregne ny information om konsekvenser i den næste økonomiske redegørelse, som kommer i maj.

- Der er også en risiko for, at den indenlandske efterspørgsel kommer til at løbe for stærkt, og at en mere udbredt mangel på arbejdskraft vil kunne føre til en overophedning af dansk økonomi.
- Vi ved fra tidligere højkonjunkturer, at et stigende pres på arbejdsmarkedet kan vise sig relativt hurtigt i form af tiltagende lønstigninger, og at det efterfølgende kan tage tid at genvinde det tab af konkurrenceevne, der opstår, når lønningerne stiger uholdbart.
- Konjunktursituationen taler for, at vi skal have en stram finanspolitik, der kan modvirke risici for ubalancer og overophedning. Finanspolitikken må ikke skubbe unødigt på efterspørgslen på et tidspunkt, hvor økonomien er tæt på sin kapacitetsgrænse.
- Jeg havde gerne set, at vi også kunne komme videre med reformindsatsen allerede i indeværende valgperiode. Set med mine øjne er mulighederne ikke udtømte. For eksempel er vores samlede arbejdsindsats [målt i timer] i den lave ende i forhold til andre lande.

- Vi har også fortsat mange på offentlig forsørgelse, og de gode tider bør bruges til at give endnu flere en chance på arbejdsmarkedet.
- Gevinsterne ved at bytte passiv forsørgelse ud med et aktivt liv på arbejdsmarkedet er store for den enkelte og er med til at sikre en høj levestandard i det danske samfund.
- Vi burde også være mere åbne over for kvalificeret arbejdskraft fra andre lande. Vi skal omfavne denne type af arbejdskraft, der både styrker virksomhedernes konkurrencekraft og modvirker kapacitetsbegrænsninger i dansk økonomi. Det er almindelig sund fornuft.

Det nationale reformprogram

- Det nationale reformprogram indeholder som vanligt dels en status for opfølgning på landespecifikke anbefalinger til Danmark og dels en status for opfyldelsen af Danmarks mål, der skal bidrage til at opfylde de overordnede mål i Europa 2020-strategien.

Den landespecifikke anbefaling til Danmark

- Danmark har i en række år fået anbefalinger fra EU om at styrke produktiviteten og øge konkurrencen. En sådan anbefaling fik vi også i 2018.

- I anbefalingen fra 2018 opfordres Danmark til at øge konkurrencen i serviceerhverv, der er orienteret mod hjemmemarkedet. Som eksempler peges i anbefalingen på forsyningstjenester og finanssektoren.
- Kommissionen anerkender i sin seneste landerapport om Danmark fra februar i år, at det er lykkedes at øge produktiviteten i den hjemlige servicesektor, blandt andet inden for detailhandel, transport og byggeri.
- Kommissionen finder derimod, at der kun har været begrænsede fremskridt med hensyn til at styrke konkurrencen i distributionen af forsyningstjenester.

Opfølgning i reformprogrammet på anbefalingen

- De hjemmemarkedsorienterede serviceerhverv står for en betydelig del af den samlede værdiskabelse. Regeringen har fortsat fokus på at styrke produktiviteten i disse erhverv, som det vil fremgå af *Det nationale reformprogram*.
- Programmet er under færdiggørelse, så jeg har ikke et eksemplar med til dagens samråd. Vi håber at kunne offentliggøre programmet i nær fremtid.
- Jeg vil gerne give et par eksempler på, hvordan programmet følger op på EU-anbefalingen.
- For så vidt angår forsyningssektoren lancerede den daværende V-regering i september 2016 en

Forsyningsstrategi. Strategien udstikker rammerne for reguleringen af sektoren.

- Bedre styring, lofter over priserne og øget konkurrence skal effektivisere forsyningssektorerne for 5,9 mia. kr. i 2025.
- Siden fremlæggelsen af strategien er der indgået otte politiske aftaler om ny regulering og organisering af el-, gas-, varme- og vandsektoren.
- Med hensyn til konkurrencen i den finansielle sektor har regeringen blandt andet fået gennemført initiativer til at styrke konkurrencen på realkreditområdet, hvilket Kommissionen også har noteret i landerapporten.

De nationale mål i Europa 2020-strategien

- Danmarks nationale mål i 2020-strategien har været uændrede i en årrække. Der gøres i NRP rede for, hvordan det går med målopfyldelsen.
- Det overordnede billede af målopfyldelsen i det forløbne år ligger i forlængelse af de seneste års opgørelser. På flere områder er målene allerede nået eller godt på vej til at blive nået. Det går den rigtige vej.

Målet for beskæftigelse

- Jeg har allerede omtalt den seneste udvikling i beskæftigelsen. Takket være gennemførte reformer er beskæftigelsen, også målt strukturelt, steget de seneste år.
- Stigningen ventes at fortsætte frem mod 2020. Vi når dog næppe helt i mål, det vil sige opnår en strukturel beskæftigelsesfrekvens på 80 pct. Seneste skøn for 2020 er 78,3 pct.
- Jeg ser gerne, at vi gennemfører yderligere reformer, der kan øge beskæftigelsen, så vi kommer helt i mål. Men jeg fornemmer som sagt ikke den store velvilje hos et flertal i Folketinget på denne side af et valg.

Målet for forskning og udvikling

- De samlede offentlige og private investeringer i forskning skal udgøre mindst 3 pct. af BNP. Det mål lever vi op til. (3,05 pct. i 2017, det senest opgjorte år).
- Som vanligt vil jeg gerne minde om, at det ikke bare drejer sig om at bruge pengene.
- Regeringen lægger vægt på, at dansk forskning skal være af højeste internationale kvalitet og skabe mest mulig værdi for erhvervslivet og resten af samfundet.

Målene for klima og energi

- Den seneste fremskrivning for, hvordan energiproduktion og udledninger af drivhusgasser vil udvikle sig, viser, at vi er på rette vej med hensyn til at opfylde vores mål på klima.
- Udledningerne i de ikke-kvotebelagte sektorer skal reduceres med 20 pct. i forhold til 2005, og vedvarende energi skal udgøre mindst 30 pct. af det endelige energiforbrug. Der er udsigt til, at vi overopfylder begge disse 2020-mål.

Målene for uddannelse

- Danmark har længe opfyldt de *kvantitative* 2020-mål vedrørende uddannelsesfrafald blandt unge og gennemførelsesandelen på de videregående uddannelser.
- Der er siden seneste reformprogram gennemført en række initiativer, som skal styrke *kvaliteten* af de danske uddannelser, herunder en aftale om erhvervsuddannelser, en aftale om fleksible universitetsuddannelser og en justering af folkeskolereformen.

Målet om social inklusion

- Målet er her at mindske antallet af personer i husstande med meget lav beskæftigelse med 22.000 i forhold til 2008.
- Målet bliver svært at nå inden for rammerne af en sund økonomisk politik.

- Det skyldes, at dansk økonomi i 2008 var kendetegnet af overophedning, som blandt andet indebar et historisk lavt antal personer i husstande med lav beskæftigelse.
- I perioden 2008 til 2014 var der en stigning i antallet af personer i husstande med meget lav beskæftigelse, fordi der var lav vækst i økonomien.
- Men fra 2014 til 2017 (det senest opgjorte år) er antallet af personer i husstande med lav beskæftigelse faldet med 86.000 personer. Og i lyset af den gode beskæftigelsessituation er der al mulig grund til at tro, at faldet er fortsat efter 2017.
- Dette fald skyldes ikke kun økonomisk fremgang, men må også ses i lyset af de senere års reformer af førtidspension, kontanthjælps- og dagpengesystem. Reformerne har forbedret rammerne for at flere kan blive en aktiv del af arbejdsmarkedet.

Afrunding

- Reformprogrammet bekræfter efter min opfattelse, at reformer virker. Så jeg vil slutte med et ønske om, at det om ikke før så i det mindste efter valget bliver muligt at fortsætte de senere års reformkurs, der har været til stor gavn for dansk økonomi.
- Så giver jeg ordet tilbage til finansministeren.